

האם אנחנו מוכנים למשיח? גליון מספר 11

שאל נא את הכהנים תורה

א. השמחה היא אין סופית (ישעיה נא, יא). הקב"ה שוב כחתן עם כלתו האהובה (שם סב,ח), אנו שוב מסתובבים עם כתרי 'נעשה ונשמע', הקב"ה הראה לנו איך שכל הצרות באמת היו ברכות (שם סו, יג), הקב"ה ל"כ גאה בעמו שדבק בו במשך כל הגלות הארוכה (שם כו, ב), הייתי שיכור משמחה (שם סו, יד) עד שבטעות לקחתי גרב מסל המקוה (שהוא ראשון לטומאה) והנחתי בתוך סל הכביסה הרגילה ושמתי במכונת כביסה, האם כל הכביסה נטמאה? (עי' פרה פ"ח מ"ח)

ב. זרקתי כפית שהיתה ראשון לטומאה במטבח ואני לא בטוח אם נגע בעוגיות שהיו על הדלפק, האם נטמאו מדין ספק טומאה ברשות היחיד? (עי' טהרות פ"ד מ"א)

ג. עליתי על מקפיצה שיוולדת היתה עליה קודם לכן, האם אני טמאה?

ד. האם אכילת חולין בטהרה הוא חיוב או רק הידור?

ה. אם אני טמא מת, עד איפה מותר לי לעלות בהר הבית?

הלכתא למשיחא

בואו נמשיך עם עוד כמה הלכות של מדרס ושל טומאת יולדת וחברותיה. יש מחלוקת ראשונים אם המושבים שעל ספינה וכדומה (כמו אוטובוס) נטמאים בטומאת מדרס, שיש מקום לומר שמכיון שמטרת הספינה היא להעביר בני אדם ממקום למקום יתכן שאין המושבים חשובים מיוחדים לשיבה. מחלוקת זו היא רק אם המושבים הם מחוברים לספינה, שאז באמת יש מקום לראות את המושבים כחלק מהספינה, אבל אם אינם מחוברים אין מקום לומר כן וכולם מודים שנטמאים בטומאת מדרס (חז"א אה"ע קמ"ד ח ועי' מנחת שלמה סי' ע"ב ב).

עוד נחלקו הראשונים מהו הדין במדרס של כלי עץ שהוא יותר גדול ממ' סאה, כלומר שהגם שבדרך כלל פשוטי כלי עץ חשובים מדרס, אעפ"כ צריך שיהיה להם תורת כלי, אבל יתכן שכשהוא גדול כ"כ עד שא"א להזיזו אינו חשוב עוד כלי. לדעת רש"י (שבת מד, ב) אינו מקבל טומאת מדרס ואילו לדעת התוס' מקבל טומאת מדרס. לדעת שניהם אם הוא נעשה ממטכת מקבל טומאת מדרס גם אם הוא יותר גדול ממ' סאה.

למדנו שאחד מאופני קבלת טומאת מדרס הוא 'נתלה', דהיינו נשיאת משקלו של הטמא, ואשר ע"כ אם הטמא והטהור מתישבים בספינה קטנה או על דף של עץ, הגם שהספינה או העץ אינו נטמא משום מדרס כיון שאינו כלי, אבל מכיון שאו משקלו של הטהור נושא את משקלו של הטמא (משא), או להיפך משקלו של הטמא נושא את משקלו של הטהור (היסט), ממילא נטמא הטהור להיות ראשון לטומאה, ובגדי הטהור נטמאים בטומאת מדרס שהוא אב הטומאה, (כ"ז לדעת הר"ש והגר"א ואילו לדעת הרמב"ם רק טמאים משום ספק שמא דרס הטמא עליהם).

ובדומה לכך, אם טהור וטמא נושאים חפץ כבד ביחד, יש כאן חשיבות כאילו שכל אחד נושא או נשען על השני, ונטמאים הבגדים בטומאת מדרס (לדעת הר"ש ולא לדעת הרמב"ם). אמנם לדעת רש"י (נדה ז). ולדעת הר"ש דין זה הוא רק חומר א ולענין תרומה אבל לענין חולין אין אנו מחשיבים כאילו אחד נושא את השני, אבל לדעת התוס' והגר"א הוא הדין לענין חולין, ואילו לתרומה גם בנשיאת דבר קל נטמאים וכ"ל.

אם רחל היולדת מושכת בדלת מצד אחד לפותחה וברינדי הטהורה מושכת בצד השני לסוגרה, ברינדי נטמאת. כמו כן אם שתיהם מושכות בשני צדי חבל או מטאטא ברינדי נטמאת. לדעת הר"ש בגדיה של ברינדי נטמאים במדרס ואילו לדעת הרמב"ם רק נהיו ראשון לטומאה.

התורה אומרת שכל מעיינות (רוק וכדומה) שיוצאות מגופה של יולדת וחברותיה הם אב הטומאה, זאת אומרת שאם טהור נוגע או מזיז רוקה של יולדת וחברותיה, הטהור וכל בגדיו וכל כלי שהיה נוגע בהם בשעת מגע נטמאים (זבים פ"ה מ"ז).

ולמשל, רחל היולדת זרקה לאשפה נייר טישו שהשתמשה בו (ועדיין לא יבש), ובתה גננדל הוציאה את האשפה, גננדל ובגדיה וכל כלי שהיתה נוגעת בו בזמן הוצאת האשפה נטמא. עוד משל, אם מוישי פינה את השלחן והרים כוס אשר אמו רחל היולדת השתמשה בו, גם הוא נטמא כמו אחותו גננדל, כי מוחזק לנו שיש בכוס זה רוק היולדת, (מלבד אם הכוס נשטף במים), עכשיו התור של מוישי לקפוץ למקוה ולטבול כל בגדיו.

ולכן בחדר המלון' שהיה בבית היה אשפה מיוחדת בשבילה אשר הטהורים שבבית היו נזהרים מליגע בו, וכאשר היו מפנים אשפה זו היו מפנים אותו לאשפה מיוחדת כדי שידעו הטהורים להתרחק ממנו.

למדנו עד כה הלכות רבות בענין הנ"ל ושיש מחלוקות בהרבה מהם, אבל עוד מעט כבר ניפגש עם אליהו הנביא, ולאחר שהתינוקות של בית רבן ישאלו ממנו את דין קב בארבע אמות שנשאר בתיקו הוא ישיב גם לנו על ספיקותנו.

[כל ההלכות שאנחנו לומדים נשמעים קשים, אבל באמת הנשמה שלנו תאוה לקיומן, ובעיקרון זה רק ענין של התרגלות, זה דומה לבעל תשובה שהלכות בשר וחלב נשמעים לו קשים להולמן ואילו לנו זה דבר של מה בכך, כמו כן שמירת טהרה. בסוף נביט אחורה ונתמה על עצמנו איך לא היינו נזהרים בענינים אלו. הירושלמי (שקלים סוף"ג) מונה כמה הנהגות שהזהיר בהם מובטח לו שהוא בן עולם הבא, ואחד מהם הוא להיות זהיר לאכול חוליו בטהרה. הרמב"ם כותב שאכילת חולין בטהרה מסייע בענין המידות, והוא אחד מהדרגות להגיע לרוח הקודש]

תשובות לשאלות שבוע שעבר

א. איזה מראה! כל היהודים חוזרים ארצה מכל קצוות תבל, כשהגיעו כולם להר אמנה פצחו כולם בשירה להקב"ה (ירושלמי שביעית פ"ו סוף ה"א), הוכרז שכל הנביאים ישירו כולם ביחד (סנהדרין צא:), בביהמ"ק, ושכולם ישתדלו להיטהר כדי שיוכלו להגיע, אני נגעתני בברגים שטמא מת נגע בהם, האם נטמאתי?

תשובה: הרמב"ם (כלים פ"ח ה"ב) כותב שמסמרים אינם מקבלים טומאה כי הם גולמי כלי מתכת, כלומר שלא נגמרה מלאכתן, אבל אם נעשו מכלי שנגמרה מלאכתו מקבלים טומאה. אם המסמר ננעץ בכלי שמקבל טומאה אז לפי הנודע ביהודה (קל"ז) הוא מקבל טומאה גם אם הסירו אותו מהכלי, ואילו לדעת החזו"א (יר"ד קמא ב') אינו מקבל טומאה. המשנה אחרונה (פ"ב מ"ד) סובר שמסמר חשוב כלי, אבל תלוי מה היה הכוונה בעשייתו, אם נעשה מתחילה כדי להיקבע בדבר שאינו מקבל טומאה כמו בית או סוכה אז אינו מקבל טומאה, ואם לכלי שמקבל טומאה אז מקבל טומאה. אם לא היה כוונה בעשייתו למטרה מסוימת אז הולכין אחר הרוב, (רמב"ם פ"ח ה"ג).

ב. אם נטמאתי, האם אני יכול לטבול במקוה וללכת ישר לביהמ"ק?

תשובה: אם הטומאה היה מן התורה אז אפי' לאחר טבילה חייב כרת (עד לאחר הערב שמש) בכניסה לעזרה, ואילו לעזרת נשים רק אסור מדרבנן. בטומאות מדרבנן יש חילוקי דינים, יש מהן שיכול להיכנס מיד לאחר טבילה בלי הערב שמש, ויש מהן שצריך הערב שמש, ובהגדרה יעויין בר"ש טהרות פ"א מ"ג שתלה באם הטומאה שייכת בחולין שאז צריך הערב שמש, אמנם ברמב"ם אה"ט פ"ט ה"א (לפי הצ"ח ביצה יז:) תלה באם הטומאה היא מחודשת לגמרי מד"ס שאז אין צריך הערב שמש, אבל אם אינה מחודשת לגמרי אלא אמרו שמדרבנן הוא טמא מדרס או שאר טומאה שמצינו בתורה, אז צריך הערב שמש.

ג. האם מיץ תפוזים מקבל טומאה?

תשובה: לדעת הרמב"ם (טומאת אוכלין פ"א ה"א) רק הז' משקין מקבלים טומאה, ואילו לדעת הראב"ד כל המשקין מקבלים טומאה (הצ"ח פסחים טז, ב אות פא וחזו"א מכשירין ז ס"ק ז, כתבו שהוא מדין אוכל, לכן צריך הכשר, ואינו מקבל טומאה משני, ולא נעשה ראשון כשנטמא מראשון). אמנם אף הרמב"ם מודה שאם נפלה טיפת מים למיץ תפוזים וכדומה זה מקבל טומאה (שם פט"ז ה"ד).

ד. שפכתי מסיר לתוך קערה שהיו בו (בקערה) מים טמאים, האם כל מה שבסיר נטמא?

תשובה: לא, מלבד אם המים שבקערה היו רותחין ומה שבסיר לא היה רותח (רמב"ם פ"ז טומאת אוכלין ה"א-ב).

ה. ישבתי על ספסל מתכת בתחנת אוטובוס (מחובר לקרקע ע"י ברגים), שיוולדת ישבה עליו, האם נטמאתי?

תשובה: אם הספסל אינו יכול לעמוד בעצמו כשאינו מחובר לקרקע זה חשוב שנעשה לשמש עם הקרקע ואינו מקבל טומאה. אם אפשר להשתמש בו גם אם אינו מחובר לקרקע, לדעת הנ"ב (יר"ד ת' קט) אינו חשוב שנעשה לשמש עם הקרקע ומקבל טומאה גם אם הוא מחובר לקרקע (זהו דף של נחתומין שלחכמים טמא בכלי מתכת), ולדעת החזו"א (כלים יט.ג) אינו מקבל טומאה.